

Onderwerp **Uitkomsten pilot Beter en Benutten en Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties**

Steller **H. Wiggers/ M. Visser**

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon **(050) 367 77 73** Bijlage(n) **3**

Ons kenmerk

Datum **25-3-2020**

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In het sportseizoen 2019-2020 zijn we gestart met de pilot Beter Benutten en hebben we een aantal nieuwe uitgangspunten ingevoerd bij de inroosting van de binnen- en buitensportaccommodaties. Met deze pilot hebben we beoogd om samen met de sportverenigingen te kijken hoe we de sportaccommodaties zo optimaal mogelijk kunnen benutten. Dit was nodig omdat sporthal Corpushuis werd gesloten en de nieuwe sportzaal De Wijert nog niet gereed was. We spreken onze dank uit aan alle verenigingen die het afgelopen seizoen hebben meegedacht en meegewerkt om dit zo goed mogelijk te kunnen doen en beseffen dat dit ook van de verenigingen het nodige heeft gevraagd.

Tegelijkertijd hebben we daarom opdracht aan Drijver & Partners gegeven om een nieuw capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties uit te voeren. Dit onderzoek achtten wij noodzakelijk om inzicht te krijgen in of de bestaande sportcapaciteit voldoende was voor de huidige en toekomstige behoefte aan sport.

In deze brief informeren wij u over de bevindingen van de pilot Beter Benutten, sturen wij u ter informatie het capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties en geven we aan welke keuzes wij denken te kunnen maken op basis van deze twee onderzoeken. De opgaven volgend uit het capaciteitsonderzoek betrekken wij bij het opstellen van de begroting 2021.

Voor de duidelijkheid benadrukken we dat in het capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties de focus ligt op de behoefte aan sport en minder op bewegingsonderwijs. Reden hiervoor is dat voor bewegingsonderwijs rond de zomer, zoals ook is aangegeven in de raadscommissie d.d. 4 maart 2020, een apart capaciteitsonderzoek bewegingsonderwijs volgt. De resultaten van beide onderzoeken verbinden we met elkaar om te komen tot een integraal investeringsprogramma voor de Binnensportaccommodaties.

Pilot Beter Benutten

Over het uitvoeringsplan Beter Benutten en de pilot voor het seizoen 2019-2020 hebben we u geïnformeerd in de brief van 3 april 2019. De belangrijkste uitgangspunten voor de binnensport zijn: verhuur hele sporthal (niet meer 1/2 en 1/3), gebruik junioren zoveel mogelijk in gymzalen, verhuur van aaneengesloten blokken (per uur) en inroostering tot 23.00 uur. Voor de buitensport gaat het vooral om de inroostering tot 23.00 uur en het verkennen van de mogelijkheid om langer door te spelen op wedstrijddagen. De indeling op de sportparken wordt door de sportverenigingen in onderling overleg gedaan, de uitgangspunten zijn zodoende slechts aan de sportparken meegegeven. De bevindingen van de pilot Beter Benutten hebben zodoende vooral betrekking op de binnensportaccommodaties.

In de pilot is gekeken naar de aantallen uren die verhuurd zijn in de seizoenen 2018-2019 en 2019-2020. Dit om inzicht te krijgen of de uitgangspunten effect hebben gehad. Vervolgens is in beeld gebracht wat de invloed is van de wijzigingen in het aantal sporthallen. De bedoeling hiervan is om inzichtelijk te krijgen of de betere manier van indelen voldoende ruimte biedt om de tijdelijke afname in capaciteit op te vangen. Tot slot is inzichtelijk gemaakt of de sportverenigingen meer gebruik zijn gaan maken van gymzalen om de tijdelijke afname in capaciteit op te vangen.

Sporthallen

De pilot Beter Benutten heeft voor de sporthallen geleid tot:

- Meer uren verhuur, stijging van 3%. De bezetting door sportverenigingen in de betreffende sporthallen is toegenomen.
- Een stijging van het aantal verhuurde uren van de hele sporthal. Dit ligt in het seizoen 2019-2020 533 uren hoger dan in 2018-2019, een stijging van bijna 8%. Dit komt deels door de verlenging tot 23.00 uur, maar ook door de verschuiving van deelverhuur naar verhuur van de hele hal.
- Een afname van circa 70% van de verhuur deelhallen.

Gymzalen

Het uitvoeringsplan Beter Benutten had daarnaast tot doel om het gebruik (van junioren) in de gymzalen te verhogen. We zien dat er door de sportverenigingen niet meer gebruik wordt gemaakt van de gymzalen om de afname in capaciteit van sporthallen op te vangen. Het lijkt er dus op dat naast de efficiencyverbetering ten aanzien van inroostering ook de verenigingen zelf nogmaals nauwkeurig zijn gaan kijken naar de indeling van hallen, waardoor zij minder gymzalen nodig hebben.

We hebben bij het seizoen 2018-2019 nog wel rekening gehouden met de beschikbaarheid van het Corpushuis. Daarbij komt dat in 2020 een deel van de gymnastiekactiviteiten naar de turnhal in het Europapark is verhuisd. Als we het effect van het Corpushuis en de gymnastiekverenigingen meenemen, dan zien we een lichte stijging van bijna 2% in het gebruik van de gymzalen.

Conclusie pilot Beter Benutten

Op basis van de monitoring kunnen we drie conclusies trekken:

- Sporthallen worden beter benut, de bezetting per hal door sportverenigingen is toegenomen;

- Er vindt door de sportverenigingen een minimale verschuiving plaats naar gymzalen, dit impliceert dat ook sportverenigingen efficiënter plannen of de keuze hebben gemaakt geen gebruik te maken van de gymzalen.
- Met het verdwijnen van het Corpushuis, is er een sporthal minder beschikbaar, de betere benutting van de bestaande hallen kan echter de achteruitgang van de capaciteit voor de sportverenigingen niet opvangen. Sportzaal de Wijert is nog niet opgeleverd en kon dus ook niet worden ingezet tijdens de pilot.

Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties Drijver en Partners

Waar de pilot Beter Benutten betrekking heeft op een optimale benutting van de bestaande beschikbare capaciteit, gaat het capaciteitsonderzoek in op huidige en de toekomstige situatie. In het onderzoek wordt per accommodatiesoort de huidige en de toekomstige behoefte (2025, 2030 en 2035) vanuit sport in kaart gebracht en worden aanbevelingen gedaan hoe de gemeente om kan gaan met de verschillende vraagstukken.

Participatie

We hebben bij de start van het traject een klankbordgroep samengesteld met vertegenwoordigers vanuit de Sportbonden, Sportkoepel, Adviescommissie voor de Sport, Huis voor de Sport Groningen, Topsport NOORD, Sportcentrum/ACLO en Watervrienden Groningen. De klankbordgroep is daarmee in een vroeg stadium betrokken en heeft meegedacht over de opdrachtformulering en een voorkeur aangegeven voor onderzoeksbureau Drijver en Partners. Tijdens het onderzoekstraject is de klankbordgroep nauw betrokken. Er zijn drie bijeenkomsten georganiseerd, de klankbordgroep is op meerdere momenten geïnformeerd en ze hebben kunnen reageren op de (tussen)rapportage.

Daarnaast hebben we de Adviescommissie voor de Sport en de Sportkoepel gevraagd om aan de hand van de conclusies en aanbevelingen in het capaciteitsonderzoek hun standpunt als adviesraad en belangenbehartiger breedtesport aan de gemeente mee te geven. De standpunten van de Sportkoepel en de Adviescommissie voor de Sport ten aanzien van de uitkomsten van het rapport zijn in de bijlagen opgenomen. Wij hebben deze standpunten bij de afweging en beleidskeuzes betrokken.

In het rapport geeft Drijver en Partners inzicht in welke afwegingen de gemeente dient te maken. Hieronder worden per onderdeel de conclusies van Drijver en Partners en de voorgenomen beleidskeuzes van de gemeente voor zowel de korte als lange termijn weergegeven. We geven daarbij aan hoe wij als gemeente hiermee om willen gaan en hechten eraan hierin de opvattingen van de raad te horen.

Conclusie Zwembaden

Op dit moment is er volgens Drijver en Partners overcapaciteit in zwemwater, maar niet op de momenten waarop er behoefte is aan extra zwemwater. Bij de zwemverenigingen is er een onvervulde behoefte van 13 uur. Dit is de behoefte van verenigingen aan meer wedstrijdbadgebruik op doordeweekse avonden. Ook beschikt Groningen niet over een wedstrijdbassin B-accommodatie (o.a. minstens 8 banen). In de toekomst neemt de behoefte aan zwemwater toe in verband met bevolkingsgroei en vergrijzing.

Voor de korte termijn kan er ruimte ontstaan door de recreatieve uren in de avonduren te schrappen, zodat er meer ruimte voor verenigingen wordt gemaakt.

Voorgenomen beleidskeuze

Korte termijn

Wij hanteren het standpunt dat de recreatieve uren, gelet op de trend dat steeds meer mensen ongebonden willen sporten, in de huidige situatie beschikbaar dienen te blijven. Wel gaan we de bezetting goed in te gaten houden. Om het zwemwater optimaal te benutten, stellen we voor in te roosteren tot 22.30 uur. Mochten er gebruikers zijn die tot 23.00 uur door willen gaan, dan is dit uiteraard mogelijk.

Lange termijn

Om aan de toekomstige vraag te kunnen voldoen, is het voorstel om bij het uitwerken van de toekomstplannen van Sportcentrum Karding de mogelijkheden te verkennen om het zwemwater uit te breiden.

Conclusie Binnensportaccommodaties

De piekbezetting van de sporthallen in gemeentelijk eigendom tijdens verenigingsuren is momenteel goed tot zeer goed en biedt nauwelijks nog ruimte voor extra verenigingsgebruik. Een uitzondering hierop vormt de Tiggelhal in Ten Boer. De sporthallen die geen gemeentelijk eigendom zijn (Topsporthal Alfa-College, Sporthal Gomarus College en Sporthal Beatrixoord Haren) vervullen een belangrijke rol bij het accommoderen van verenigingen. De gymzalen worden met name gebruikt voor bewegingsonderwijs. Uit het onderzoek van Drijver en Partners blijkt er een onvervulde behoefte bij verenigingen met name voor het gebruik van sporthallen op de doordeweekse namiddagen en avonden. Daarnaast is er een verzoek van de verenigingen om bestaande uren te verplaatsen. Het gaat hier om verplaatsing van buiten naar binnen de gemeente, maar ook binnen de gemeente zelf (van ene naar andere sporthal en van gymzalen naar sporthallen).

Hockeyverenigingen maken een aanzienlijk aantal uren gebruik van ruimte in omliggende gemeenten tijdens het winterseizoen. De komende jaren neemt de behoefte aan binnensportruimte toe vanuit de sportverenigingen en het basisonderwijs. Voor sport is er met name uitbreiding van sporthalcapaciteit nodig.

Voorgenomen beleidskeuze

Korte termijn

Op basis van de bevindingen van de pilot Beter Benutten zijn we er geen voorstander meer van om tot 23.00 uur in te roosteren. Verenigingen geven aan dat hiermee het sociale aspect in de verdrukking komt. Ook is de inzet van vrijwilligers lastig. We stellen voor in principe in te roosteren tot 22.30 uur, tenzij een gebruiker aangeeft tot 23.00 uur gebruik te willen maken. Bij zaalvoetbal op de vrijdagavond wordt aangegeven dat inroostering tot 23.00 uur, door rouleren, geen problemen oplevert. We continueren het uitgangspunt dat we na 17.00 uur alleen de hele sporthal verhuren en niet meer 1/2 of 1/3. Ook blijven we verhuren in aaneengesloten blokken. Uit de monitoring blijkt dat tijdens de piekbelasting (na 17.00 uur) we de bezetting van de sporthallen met 8% hebben verhoogd. We gaan dan ook zeker hiermee door. De huidige uitgangspunten willen we uitbreiden met het punt dat bij inroostering structureel gebruik voor incidenteel gebruik gaat.

Tegelijkertijd zien we dat de bezetting in gymzalen nauwelijks is verhoogd. Verenigingen geven in de meeste gevallen een overduidelijke voorkeur aan een sporthal. Daar komt bij dat verenigingen vanuit het clubgevoel in de meeste gevallen ook sterk de voorkeur hebben voor een vaste locatie. Bovendien is er een verschil tussen de theoretische beschikbaarheid van uren op verschillende locaties en het

gegeven dat de trainers en vrijwilligers over het algemeen in praktische zin gebonden zijn aan een of dicht bij elkaar liggende locaties. Om te kunnen voorzien in de huidige en toekomstige vraag is de aanbeveling om op korte termijn in samenwerking met korfbal en hockey een blaashal te realiseren. We gaan deze ambitie samen onderzoeken.

Lange termijn

Met de uitgangspunten van de pilot Beter Benutten doen we alles om de huidige capaciteit zo goed mogelijk te benutten. We realiseren ons terdege dat we met Beter Benutten aan de grenzen zitten van wat mogelijk is qua capaciteit. We maken al gebruik van de niet gemeentelijke sporthallen, die hebben we hard nodig. Dit jaar wordt sportzaal De Wijert opgeleverd. In Meerstad zijn we bezig om te kijken of we een sportzaal kunnen bouwen bij de nieuwe school de Groenewei.

Kijkend naar de toekomstige ontwikkelingen, de bevolkingsgroei en de behoefte bij verenigingen, zien we de noodzaak om naast wat we al doen en wat we ontwikkelen, de mogelijkheden van uitbreiding van sporthalcapaciteit verder te onderzoeken.

Daarbij zien we kansen in de gebiedsontwikkelingsprojecten in het westen en oosten van de gemeente en onderzoeken we tevens de synergie met de komende renovatie of nieuwbouwplannen voor studentensportcentrum ACLO.

Conclusie IJsbanen

De 400-meterbaan en de ijshal worden op dit moment intensief gebruikt. Er is nauwelijks ruimte voor extra gebruik. Daarnaast is er behoefte aan extra uren (10 uur) voor verenigingen, met name in de avonden. Op basis van het onderzoek van Drijver en Partners is er in verband met de bevolkingsgroei is er op lange termijn meer behoefte aan ijs.

Voorgenomen beleidskeuzes

Korte termijn

Het is op dit moment technisch gezien (installaties) niet mogelijk om het seizoen eerder te beginnen en later te eindigen.

Lange termijn

Voor de toekomst is het voorstel om bij de toekomstplannen van Sportcentrum Karding de mogelijkheden te verkennen om het ijs uit te breiden (meer m²).

Daarbij kijken we tevens over onze gemeentegrenzen heen, om mogelijkheden voor regionale samenwerking te verkennen.

Conclusie Buitensportaccommodaties

Drijver en Partners geeft aan dat de huidige wedstrijdcapaciteit op sportparken Esserberg en Lewenborg krap is. Ook als we rekening houden met de richtlijn 9 uur speeltijd op een wedstrijddag (1,5 uur meer dan de KNVB-richtlijn). Op tenminste zes sportparken is te veel speelruimte. Bij vier grote sportparken is de normatieve trainingsbehoefte groter dan de capaciteit, zoals bij Westend. Bij Coendersborg is inmiddels besloten tot ombouw van natuurgras naar kunstgras, waardoor er meer capaciteit ontstaat. Bij diverse sportparken is er druk op de omkleedcapaciteit. Bij voetbal is het op de lange termijn op basis van de bevolkingsgroei van belang om tijdig in beeld te brengen of de groei opgevangen kan worden in bestaande sportparken of dat uitbreiding nodig is. Bij hockey is de wedstrijd- en trainingscapaciteit van de twee hockeyverenigingen te klein. In de toekomst zal het knelpunt groter worden.

Voorgenomen beleidskeuzes

Korte termijn

De uitgangspunten van de pilot Beter Benutten willen we voortzetten. We zijn echter geen voorstander meer van inroosteren tot 23.00 uur, maar tot 22.30 uur. Tenzij een gebruiker aangeeft tot 23.00 uur gebruik te willen maken. Eventuele differentiatie van tarieven wordt komend jaar bekeken binnen de harmonisatie van de tarieven. Op basis van de richtlijn van KNVB wordt nu een wedstrijddag van 7,5 uur ingepland. Uitgaande van verlichting bij de velden adviseert Drijver en Partners om een planningsrichtlijn van 9 uur per wedstrijddag te hanteren. Een planningsrichtlijn van 9 uur op een wedstrijddag (dus bijvoorbeeld van 8.30-17.30 uur) vinden wij passend. Bovendien zijn alle velden voorzien van verlichting. In de binnensport en bij hockey is dit al heel gebruikelijk. Hiermee wordt op korte termijn extra wedstrijdcapaciteit gecreëerd. Voor de korte termijn liggen op sportpark Westend wellicht kansen in het verbeteren van het onderhoudsniveau van de velden dichtbij de ringweg. Voor sportpark Esserberg gaan we in brede zin op zoek naar mogelijkheden om meer wedstrijd- en trainingscapaciteit te faciliteren. De omkleedcapaciteit voor de buitensport is al langere tijd een punt van discussie tussen gemeente, verenigingen en de Sportkoepel. In het onderzoek is de omkleedcapaciteit en de behoefte aan omkleedcapaciteit in kaart gebracht. Op basis van het onderzoek zijn we bezig om te kijken waar we investeringen nodig achten en op welke manier dit dient te gebeuren. Het standpunt van de Sportkoepel wordt hierin betrokken.

Lange termijn

Voor de lange termijn is het een mogelijkheid om extra capaciteit te realiseren door meer natuurgrasvelden om te zetten in kunstgrasvelden. Deze afweging dient echter plaats te vinden in relatie tot andere mogelijkheden zoals verplaatsen naar een ander park of spelen op andere dagen. Op sportpark Lewenburg zijn echter geen uitbreidingsmogelijkheden. Voor de langere termijn ligt het voor de hand om te kijken naar ruimte op nabijgelegen sportparken. De capaciteitsproblemen op sportpark Westend dienen in relatie tot de gebiedsontwikkeling aan de westkant van de stad te worden bekeken. Voor hockey wordt geadviseerd te kijken naar de ontwikkelingsmogelijkheden, bijvoorbeeld in de buurt van Meerstad.

Resumé

Sport brengt mensen samen en heeft een belangrijke plek in sociale netwerken in wijken en dorpen. In ons coalitieakkoord Gezond, Groen, Gelukkig Groningen 2019-2022 geven we aan dat een breed en toegankelijk sportaanbod voor ons van groot belang is. Er zijn grote verschillen in sportdeelname in de gemeente. Een groot deel sport bij sportverenigingen en we zien al langer de trend dat meer en meer mensen kiezen voor ongebonden sporten en bewegen in de openbare ruimte en bij sportscholen. Ook voor de nog-niet actieve Groningers is het van belang dat de toegang tot sporten en bewegen laagdrempelig is.

Het capaciteitsonderzoek Sport en de pilot Beter Benutten geven duidelijk aan dat beschikbare sportcapaciteit op verschillende terreinen krap is, met name als het gaat om sporthalcapaciteit. Maar gezien de ontwikkeling naar meer ongebonden sport vinden we het van groot belang om ook de recreatieve uren te blijven faciliteren, naast de verenigingsuren. We zien dat dit knelpunten oplevert bij de verenigingsuren, met name bij de binnensport.

Met de uitgangspunten van Beter Benutten doen we al het mogelijke om de huidige binnensportcapaciteit zo optimaal in te zetten. Voor de korte termijn willen we de uitgangspunten van Beter Benutten daarom ook continueren.

Met die aanpassing dat we als uitgangspunt doorspelen tot 22.30 uur in plaats van 23.00 uur hanteren. Onze visie komt hier in overeen met die van de Sportkoepel. Wat overall naar voren komt, is dat we samen met de sportverenigingen binnen de mogelijkheden op zoek willen naar wat voor de betreffende vereniging optimaal is. Bij het inroosteren starten we met wat is optimaal (bijvoorbeeld alle trainingen in een vaste sporthal als thuishonk van de vereniging), naar suboptimaal (welk mogelijkheden zijn er, andere trainingslocaties in de buurt, andere trainingdagen) naar minimaal (gebruik gymzalen). Waar de ene vereniging duidelijk een wijkfunctie heeft, heeft een ander leden uit de hele gemeente en daarbuiten. Voor iedere sportvereniging zal dat een eigen beeld opleveren. Waar de ene vereniging sterk hecht aan de zaterdag als wedstrijddag, zal een ander mogelijkheden op de zondag willen verkennen. De een zal dan ook eerder kiezen voor langer doorspelen op de zaterdag of uitwijken naar een ander sportpark, in plaats van spelen op zondag. Voor alles geldt samen kijken we naar wat bij de sportvereniging past.

Ondanks de inzet van beter Benutten geeft het capaciteitsonderzoek ook duidelijk aan dat de niet- gemeentelijke sporthallen (Alfa, Gomarus en BEA) nu hard nodig zijn om alle verenigingen een plek te kunnen bieden. Ook de extra capaciteit van sportzaal de Wijert, opening voor de zomer van 2020, is onvoldoende om deze benodigde capaciteit geheel op te vangen (zowel in kwaliteit als kwantiteit). Met het oog op deze bestaande behoefte aan capaciteit hebben we reeds vorig jaar middelen gereserveerd bij de begroting 2019 voor de ontwikkeling van een grotere en bredere sportzaal bij de nieuwe Groenewischool in Meerstad.

Kijkend naar de toekomstige ontwikkelingen, de bevolkingsgroei en de behoefte bij verenigingen, zien we de noodzaak om naast wat we al doen, de mogelijkheden van uitbreiding van sporthalcapaciteit verder te onderzoeken. Daarbij zien we kansen in de gebiedsontwikkelingsprojecten in het westen en oosten van de gemeente. We realiseren ons dat de keuze voor uitbreiding van sporthalcapaciteit een brede afweging vraagt van alle opgaven binnen de gemeente, waarbij het van groot belang is op zoek te gaan naar synergie.

Vervolg

In april 2020 start het proces van inroosting voor het sportseizoen 2020-2021. Dat begint met een uitvraag aan de sportverenigingen naar hun urenbehoefte. De uitkomsten van de pilot Beter Benutten en de aanbevelingen uit het capaciteitsonderzoek werken hierin door. Zoals gezegd hechten wij eraan om uw opvattingen te horen. Op 1 april 2020 staat een technische sessie gepland waarin u technische vragen over de pilot en het capaciteitsonderzoek kunt stellen. Hiervoor heeft u via de dagmail een uitnodiging ontvangen. In verband met de coronamaatregelen berichten wij u nog hoe we hier mee omgaan.

Bewegingsonderwijs

Het capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties legt de focus op de behoefte vanuit sport. Tegelijkertijd voeren we als gemeente op dit moment een verdiepend capaciteitsonderzoek uit naar het gebruik en de behoefte aan ruimte voor het bewegingsonderwijs, nu en in de toekomst. We verwachten dit onderzoek rond de

zomer af te ronden. Bewegingsonderwijs vindt over het algemeen plaats in gymzalen. De afstand van de school tot de gymzaal is daarbij van belang. Ook zien we kwaliteitsverschillen tussen de gymzalen en zijn een aantal gymzalen behoorlijk verouderd. Bij nieuwbouw van scholen kijken we breder dan alleen de gymzaal voor de school, maar we kijken ook of er vanuit sport en bewegen behoefte is aan een extra voorziening. Het capaciteitsonderzoek Bewegingsonderwijs zal daarom worden vervolgd met een onderzoek naar de technische en functionele kwaliteit van gymzalen, conform de systematiek van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. De resultaten van beide onderzoeken willen we combineren tot één investeringsprogramma Binnensportaccommodaties voor zowel sport als onderwijs.

Na bespreking met uw raad nemen wij in overweging of onze beleidskeuzes aanpassing behoeven.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

loco-burgemeester,
Mattias Gijsbertsen

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.